

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

KAMIEŃ GÓROWSKI

1. Nazwa

2. Czas powstania

Historyczny układ ruralistyczny wsi

1289, ok. 1850, 1945

9. Materiały graficzne

Granica historycznego układu ruralistycznego wsi.

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **GÓROWSKI**

Gmina **WAŚOSZ**

6. Współrzędne geograficzne

51°30'36"N 16°42'06"E

7. Użytkowanie obecne
**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4

Poprzednie nazwy miejscowości: Kamini (1289), Chomma (ok. 1300), Chomin und Chomyn (1490), Camini (1787).

Historia wsi i dóbr: Wleś o rodowodzie średniowiecznym wzmiankowana w wykazie dziesięcin biskupa Galhardusa (pocz. XIV). W 2 poł. XVIII w. właścicielem majątku w Kamieniu Górowskim wraz z kolonią Zweckfronze była rodzina von Czauschwitz. W tym czasie miejscowość posiadała folwark pański, szkołę, wiatrak i 2 domy gminne. Ponadto w latach 1765 - 1787 na jej terenie odnotowano: 7 kmiec, 10 - 16 zagrodników, 6 wolnych od pańszczyzny, 4 chatupników, 6 rzemieślników i ogółem 192 mieszkańców. Kolonia Zweckfronze, w której funkcjonował folwark, zamieszkiwało 56 osób, w tym 5 zagrodników. Około poł. XIX w. w Kamieniu Górowskim znajdował się pałac z folwarkiem, kuźnia, cegielnia, wiatrak, 38 domy i 240 mieszkańców. W 2 poł. XIX w. właścicielami majątku w Kamieniu Górowskim byli: Heinrich Hoffmann (1886 - 1891), Franz Hoffmann (1898 - 1902), Albert Bitter (1909, 1917), Maria Bitter z Żołędnicy (1930). Obecny zespół dworsko - folwarczny ukształtowany został na przełomie XIX i XX oraz na pocz. XX w. W skład założenia wchodzi część reprezentacyjna z dworem i parkiem oraz gospodarza z budynkiem spichlerza.

Kamień Górowski położony jest przy drodze gminnej z Wtrącej Wielkiej do Plosek i dalej do Wąsosza. Układ przestrzenny wsi w formie wielodrożnicy. W północno-zachodnim narożniku wsi ulokowany folwark z pałacem i parkiem. Zabudowa wiejska zagrodowa, zwarta.

Bibliografia:

- Adressbuch des Grundbesitzes in der Provinz Schlesien, Berlin 1937
 - Buße S., Eisenbahnen in Schlesien, Egelham 1989
 - Knie J., Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dorfer, Flecken, Städte und anderen Orte der königliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845
 - Kwartalnik Górowski 1/2003, red. Z. Hanulak, Góra 2003
 - Regesty Śląskie, red. W. Korta, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5 (1360), Wrocław 1992
 - Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Wrocław 1984
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsosz, Wąsosz 2000
 - Zimmermann F. A., Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, Bd 1-13, 1786
- Materiały kartograficzne:**
- Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1937-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogaszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zespołu dworsko-folwarczno-parku.